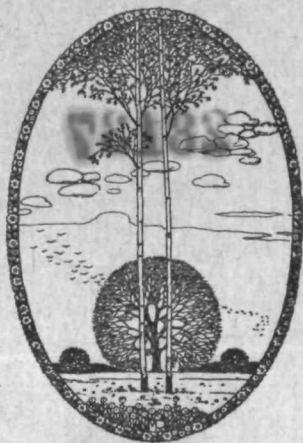

VRTEC

ČASOPIS S PODOBAMI ZA
SLOVENSKO MLADINO.

UREDIL JOŽEF VOLC.

OSEMINŠTIRIDESETI TEČAJ.

V LJUBLJANI 1918.

IZDALO DRUŠTVO „PRIPRAVNIŠKI DOM“.

NATISNILA KATOLIŠKA TISKARNA.

Vse pravice pridržane.

VII 28137 28, f

KAZALO.

Pesmi.

Vrtnarju v slovo. (<i>Josip Vandot.</i>)	2
Mrzel veter s severa. (<i>Maksimov.</i>)	6
Zimski večer. (<i>Cvetoš.</i>)	6
Štiri ptičke. (<i>F. Žužek.</i>)	6
Dober svet. (<i>Sokolov.</i>)	17
Zimska pesem. (<i>Maksimov.</i>)	17
Mati. (<i>—o—.</i>)	25
Naš up. (<i>—u—.</i>)	33
Veliki noči v pozdrav. (<i>Semjonov.</i>)	33
Kastiljonskemu cvetu. (<i>M. Elizabeta.</i>)	34
Moja pomlad. (<i>Tone Rakovčan.</i>)	60
Kje je to? (<i>Rado Osvin.</i>)	65
Mi Tvoji smo! (<i>M. Elizabeta.</i>)	66
Majnik. (<i>F. Krizostom.</i>)	75
V majniku. (<i>Maksimov.</i>)	83
Majniški pozdrav. (<i>S. S.</i>)	86
Odličnjaku. (<i>A. Pin.</i>)	97
Poletni večer. (<i>Blagoje.</i>)	113
Pridni bralec. (<i>Fr. Rojec.</i>)	122
Ob žetvi. (<i>Fr. Rojec.</i>)	135
Sestram bolestim. (<i>Ksaver Meško.</i>)	138
Moji sestrice. (<i>Ivo Danič.</i>)	145
V dobrem varstvu. (<i>Ivo Irov.</i>)	152
Jokajoči deklici. (<i>Franjo Krek.</i>)	163
Jeseni. (<i>Vekomir.</i>)	173
Ob zadnjem listu stenskega koledarja. (<i>Ksaver Meško.</i>)	177

Povesti, pripovedke, popisi, prilike in basni.

V zagorskem miru. (<i>Jožef Vandot.</i>)	7
26, 46, 76, 104, 125, 156, 181	
Namesto mamice. (<i>J. E. Bogomil.</i>)	52
Sirota Jerica. (<i>Dr. A. Pavlica.</i>)	55
O krimskem in povodnem možu. (<i>Mo- kriški.</i>)	60

Iz zavisti. (<i>Zvonimir.</i>)	84
Med vojsko. (<i>J. E. Bogomil.</i>)	87
Ofirova tehnica. (<i>Dr. Jakob Šilc.</i>)	90
Nekaj narodnih pripovedk iz kamniške okolice. (<i>Dr. Rud. pl. Andrejka.</i>)	93
110, 139, 174	
Kakor ti meni — tako jaz tebi! (<i>J. E. Bogomil.</i>)	108
Na počitnicah. (<i>J. E. Bogomil.</i>)	119
Na varnem. (<i>J. E. Bogomil.</i>)	136
Balzamina in trpotec. (<i>Francka Zupančič.</i>)	154
Zvenela sem	171
Taki-le mojstri! (<i>J. E. Bogomil.</i>)	184
Volk! (<i>France Žužek.</i>)	189
Zajec in polž. (<i>L. Koželj.</i>)	191

Zemljepisni, zgodovinski in življenjepisni sestavki.

Anton Kržič. (<i>Jožef Volc.</i>) 3, 18, 40, 70, 98, 114	
Nekaj spominov. (<i>J. E. Bogomil.</i>)	14
Iz raja mojih dni. (<i>Ksaver Meško.</i>)	22
44, 73, 101, 123, 147, 178	
Sveti Alojzij Goncaga	36
Na grobu in v sobici svetega Alojzija. (<i>Ksaver Meško.</i>)	38
Naš dobrotnik. (<i>Urednik.</i>)	68
Pridnemu sotrudniku v čast!	186

Dramatična igra.

Zaviti darovi. (<i>Anton Čadež.</i>)	131, 164
--	----------

Skladbe.

Sveti Alojzij. (<i>Fr. Jordan.</i>)	37
Uspavanka. (<i>Fr. Venancij.</i>)	142

Koristni nauki. Drobiž.

Drobiž	15, 31, 63, 111, 143, 175
Modrost v pogovorih domačih in tujih	31, 62, 95, 143, 175

Zabavne in kratkočasne stvari.

Obelisk. (J. E. B.)	15
Kratkočasnice	16, 32, 63, 111
Besedna uganka. (J. E. B.)	64
Rebusi	64, 112, 176
Naloga. (A. S.)	64
Spomenik slavnemu možu. (Miroslav Po-	
savski.)	112
Skakalnica. (Silvester.)	176

Novi listi in knjige.

Federer-Poljanec: Sisto e Sesto	63
Silvin Sardenko: Šotor miru	63
Poulin-Mar. družba v ljublj. semenišču:	
Na poti v večnost	96
Jože Debevec: Vzori in boji	96
Mar. družba duh. in bog. ljublj. škof.:	
Knezoškof dr. A. B. Jeglič	144
Dr. Anton Breclj: Jetiki — boj!	144
Razpis nagrade	64

Popravi!	144, 176
Listnica uredništva	32, 95, 176
Vajilo na naročbo	16, 192

Slike.

Kanonik Anton Kržič	1
Rojstni dom kanonika Antona Kržiča	5
Pater Andrej Kržič	19
Nova iznajdba	26
Sveti Alojzij Goncaga pri prvem svetem	
obhajilu	35
Anton Kržič kot gimnazijec in njegova	
sestra Micka	43
Namesto mamice	53
Dr. Anton Bonaventura Jeglič, knezoškof	
ljubljski	67
Med vojsko	88-89
Anton Kržič kot bogoslovec	99
Kakor ti meni — tako jaz tebi	108-109
Anton Kržič kot katehet v Ljubljani	115
Lojzek, Dači in Turin	120-121
Na varnem	137
V dobrem varstvu	153
»Zvenela sem, da lepše bi cvetela«	172
Taki-le mojstri!	185
Fran Krek	187

VRTEC

LIST S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MLADINO
S PRILOGO, ANGELČEK'

Štev. 1.

Ljubljana, dne 1. januarja 1918.

Leto 48.

Kanonik ANTON KRŽIČ,

c. kr. profesor, dosedanji urednik »Vrtca« in »Angelčka«.

Jos. Vandrof:

Vrtnarju v slovo.

Pripeljal zvezde je večer,
pripeljal srcem božji mir . . .
Vrtnar zapustil vrt je svoj,
gredice rosne, rož nebroj;
počivat v tihi šel večer,
uživat šel je božji mir.

Ko zvezda prva zagori,
zbudi se vrt ves, zašumi,
in z vrta glásov pač tisóč
vrtnarju kliče v tiho noč:
— Ti šel si in zapustil nas,
zapustil nas ta težki čas?
Gredice naše si vzravnal
in popju si življenje dal,
da cvet je vsak odprl oči,
spoznal je solnce, lepe dni,
spoznal varljivost krivih zvezd
in laž in strup šumečih cest.
Na solnce kazal si samó,
na solnce lepo in gorkó;
saj v solncu sreča le živi,
in v solncu božje so oči.
In zrli v solnce smo lepó
in rasli v vesni smo krepkó,
oj, vzrasli in prinesli sad,
življenja zatega zaklad.
Ti stal kraj nas si, nas učil,
besede božje si sadil,
sadil si v srca jih mladá,

da ne zatre jih laž svetá —
in šli smo čez življenja prag.
Ti z nami — kakor angel blag . . .

Zdaj greš od nas, Ti naš vrtnar,
in ne povrneš se nikdar?
Oj, vemo — krepke te roké
na večer so Ti trudne že.
Kdo ure znojne bi preštel,
ko delal si za nas vesel?
Bil blagor naš je vsak Tvoj hip,
in vsak za nas srcá utrip;
utrudil dan Te vroči ni,
upehal v Tvoji moči ni.
Gradil si vrt naš, da nekdam
vzcvetèl bi v njem resničen raj,
kjer čista smeje se mladost,
mir v srcu, a v očeh radost —
Gradil si vrt naš — zgradil raj,
kjer klije vse, kot da je maj . . .

Počivat zdaj si šel v večer,
uživat šel večera mir . . .
Sladko počivaj, naš vrtnar!
Kraj Tebe čula bo vsekdar
ljubezen naša, dokler raj
cvetel, brstel bo kakor zdaj,
oj, raj, ki si ga zgradil nam,
in v srca mlada vsadil nam.

Jožef Volc:

Anton Kržič.

Naš ljubi, dobri vrtnar je opešal.

Triindvajset let je pridno delal v Vrtcu, petindvajset let ob Angelčku. Sadil in kropil je, učil in vedril od zore do mraka, pozimi in poleti. Koliko drobnjavi so premotrine te njegove oči, kaj čuda, če so s časom malo otemnele! Koliko stezic so prešle njegove noge, pa so se zdaj utrudile. In roke so se jele malo tresti — toliko gredic so okopale! In pleča so se malo upognila — toliko bremen so prenesla! Le srce in duh sta še ostala mlada — ah, koliko bi imela še lepega povedati in koristnega naročiti naši ljubi mladini, toda sama tudi ne moreta, če se pa začne drugo krhati.

In zato nas je prosil naš ljubi, stari vrtnar že dve, tri leta sèm: »Naj malo počijem! Mlajši zastavite!« Pa smo ga le spet in spet pregovorili, pa je le še robotal naprej. Zdaj, te zadnje čase, je bila pa njegova prošnja že takó mila: »Vidite, da sem potreben počitka. Saj bom ostal pri vas v vrtcu. Na klopico bom sedel, kjer me bo najlepše ogrevalo večerno solnce, pa malo pazil bom na vas, kako boste nadaljevali, pa svetoval vam bom po svoji stari izkušnji, dokler bo Bog hotel, pa molil bom za vas, da bi bilo vaše delo v blagor mile mladine še uspešnejše, kakor je bilo znabiti moje. Če me pa enkrat tudi na klopico več ne bo, mi pa privoščite en tih kotic —«

Kaj smo mu hoteli odgovoriti njegovi prijatelji? Odreči mu spet? Odreči mu počitka, ki ga je po dolgih letih truda takó zaželel? Blagodejnih žarkov večernega solnca, ki so mu tako ljubi?

Težkih src smo mu odvzeli delovno orodje, da poizkusimo sami, pač še nevešči in nerodni ob tako rahlem poslu, kakor je te vrste vrtnarstvo. Za velikimi možmi je težko pobirati stopinje. A bolje, dlje časa sprejemati njih dobre svete, kot veseliti se le kratke čase njih dela.

Blagor mu pa, kdor tako zasluži počitka kakor naš dobri vrtnar — gospod kanonik Anton Kržič!

I.

Anton Kržič je bil rojen dne 2. junija leta 1846. v Rakitni nad Borovnico. »Pri Andrejážu« se je reklo doma. Toda le detinska leta je preživel pod rodnim krovom. Komaj pet let star se je preselil s starši na novokupljeni, od rojstne hiše tri četrt ure oddaljeni dom »pri Zakotkarju«. Tam so mu potekla v družbi bratcev in sestic — osem je bilo vseh — nepozabljiva otroška leta. Bratu Martinu so izročili starši — oče je bil Andrej, mati Marija — stari dom; novo, precej obširno zemljišče so pa obdelovali sami. Treba je bilo pridno delati, da se je polagoma poplačal novi gruntec. Pa tudi za otroško krdelce je bilo precej stroškov, četudi sta dva otročiča zgodaj umrla in je najstarejši — brat Miha — že poprej odšel

od doma. Med bratci in sestricami je bil pa Tonček najmlajši, Benjaminček. Sevé je užival posebno ljubezen svojih dobrih staršev.

Rakitniški svet je visoka planota, revna sicer na studencih, a vendar polna lepih planinskih travnikov in pašnikov. Zato je bila tudi ovčjereja v Tončkovih mladih dneh med rakitniškimi posestniki priljubljena. In tudi Zakotkarjev Tonček je moral biti ovčji pastirček. Ko še prav šteti ni znal, je že ukazoval precejšnji čredici ovčic. Nekoč jih je pa prignal premalo domov. Mati so ga skrbljivo vprašali: »Kje so pa druge?« Tonček jih pa celó ni nič pogrešil, pa je začuden vzkliknil: »Oh, ali niso vse?« No, in iskat jih je bilo treba iti.

Ker je stalo Zakotkarjevo posestvo bolj na samoti, je pasel Tonček povečini sam. Pa tudi nič ni iskal družčine; prav zadovoljen je bil v svoji ljubi samoti. Samo zgodnje vstajanje ga je včasih malo pobiralo; otroci potrebujejo pač več spanja kot odrasli. Če je bil pa Tonček enkrat iz gnezda, ga je bilo pa na njegovi »gmajni« med ovčicami samo življenje in opazovanje. Jej, to ljubo solnce, kakó ga je prijetno grelo rosna jutra! Opoldanske ure se mu je pa Tonček umaknil pod senčno grmičevje, zvečer ga je pa spet tako ljubo božalo, ko je poganjal domov. Bilo mu je kakor velika ura: dobro je vedel, nad katerim drevesom mora biti ob enajstih, kod opoldne, nad katerimi snežniki ob štirih popoldne. Vmes je pa žvižgal in vriskal in peval; da so odmevale dobrave:

Izidorij je ovčice pasel,
lepo žvižgal, še lepše pel.

O, Zakotkarjevemu Tončku še na misel ni prišel dolgčas na paši, dasi je bil sam samcat pastirček v svojem okolišču. Tovariši so mu bili mili ptički po vrhovih in goščavah. Vse je poznal: kje ima kos svojo vejo, kje sinica gnezdi, kje brglez poka, kje ščinkavec najrajši pohajkuje. Tovarišice so mu bile ljubke cvetke, četudi vse divje, pa vendar domače in priljubljene ničmanj kot nagelj doma. Dobro je poznal Tonček zavetje, kjer bodo zacvele prve šmarnice, kje prve jagode, prve lilije. Oh, in maline in robidnice in sladke koreninice — to so bile tudi njegove tovarišice! Pogovarjal se je z njimi, povpraševal jih, včasi katero tudi pokregal, zlasti robidnico, če ga je prijala za hlače ali rokav. Pa bo dolgčas komu med takó ljubeznivim stvarstvom? Obiskavali so ga metuljčki, dromljali mu čmrlički, zdržavali ga martinčki, pele mu čebelice. In visoke jelke in dehteče smreke in prelestno zelenje bukovo, ki je bilo zlasti lepe pomladne dni tako čarobno, če je solnce posijalo vmes! Zakotkarjev Tonček je odpiral nastežaj dušo in srce vsem tem naravnim krasotam, pa vzljubil jih je s tako globoko prisrčnostjo, da so ga vedrile vse življenje, naj je bil sredi med njimi ali pa daleč od njih. »Veš kaj, v gozd pojdiva!« to je bila njegova vedno mlada želja še desetletja pozneje, če je le mogel za par dni od svojega pisalnega pulta na deželo ali izza šolskega katedra na kratek izlet. In v gozdu je bil častitljivi profesor in resnobni vzgojitelj kar mahoma spet nekdanji pastirček rakitenski: peval je in vriskal in piskal na

pero in lističe trgal marjeticam in verižice delal iz regratovih cevč pa lovil metuljce in kačje pastirje pa stikal za čmrlji — vse kakor nekdanj. Ohranil si je pač modri mož nedolžno srce, kakor je bilo nekdanje pastirčvo, z malim zadovoljno in samoto ljubeče srce celo svoje življenje.

V šolo hodil pa Zakotkarjev Tonček doma ni nič. Zato pač, ker ondaj še ni bilo šole v Rakitni. Šolo si je pa sam naredil doma bistri fantiček. Iztaknil je v podstrešju star abecednik: rekli so mu »plajteltof«. Jej, kako ga je bil vesel! Brž je tekel z njim k staršem, če sme biti njegov. Sevé so mu radi dovolili. Brat Gašper, ki je znal nekoliko čitati, je pa Tončku tuintam obrazložil kakšno črko. In Tonček se je zatapljal vanjo in zlogoval, da je pozabil na vse okrog sebe. Celo pogodrnjati so morali včasih oče nad njim: »Delaj, delaj, kaj bi tisto!« Tonček je rad ubogal in urno poprijel, kjer je mogel pomagati s svojimi šibkimi močmi, a k abecedniku se je le spet rajši vrnil. Ljubemu Bogu je bilo to všeč, saj je on dal Tončku vedo-

Rojstni dom gospoda
kanonika
ANTONA KRŽIČA.

željno dušo. Z nebes dol se je z veseljem oziral na marljivega dečka, ki ni le rad ubogal in delal, ampak je tudi rad molil. In še nekdo je ondaj z veliko ljubeznijo mislil nanj. Njegov najstarejši brat Miha, ki je bil ondaj že duhovnik-frančiškan — pater Andrej — v Ljubljani. Gotovo je slišal tuintam od svojih staršev, kako bistroumnega in vedoželjnega bratca ima doma.

O Velikinoči leta 1857. je prišel v Rakitno namestovat bolnega gospoda župnika Antona Jugovica zelo priljubljeni frančiškan ljubljanski, pater Benvenut Krobat. Roka božja je prav ondaj privedla v župnišče tudi Zakotkarjevega Tončka. Menda je nesel bolnemu gospodu župniku jagnjiče za Velikonoč. Pa je naletel na ljubeznivega patra Benvenuta. Pogumno in razborito je odgovarjal, kar ga je vprašal gospod. »No, kaj pa ti rajši paseš, ovce ali zajce?« mu je nenadno zastavil še to vprašanje dobri duhovnik. Tonček pa na to brž: »Ovce rajši, saj zajcev nisem še nikoli pasel.« — »Fant, ti moraš iti v šolo!« je rekel nato pater resnobno in s poudarkom,

kakor da je pribito. Vrnivši se v Ljubljano je govoril s svojim redovnim sobratom, patrom Andrejem. In kmalu nato je prišla k Zakotkarju vest: »Tonček naj pride jeseni v Ljubljano. Jaz bom poskrbel za vse potrebno. Pater Andrej.« Kdo je bil tega naznanila bolj vesel kot Tonček! Vse ljube stvari božje na pašnikih so ga tedaj manj zanimala. Le šola in Ljubljana! Kolikrat se mu je uprl pogled z jasnih rakitenskih višav mimo Krima na ljubljansko kotlino! Tam se mu je odpiral nov svet. (Nadaljevanje.)

Maksimov:

Mrzel veter s severa . . .

Mrzel veter s severa,
tožna misel sred srca:
Kje zdaj bivaš, tatek naš,
ali gorek stan imaš?

Morda v polju kje stojiš,
v mislih z nami govoriš
in spominjaš se na dni,
ki so bili — več jih ni.

Mrzel veter s severa,
tožna misel sred srca . . .

Cvečoš:

Zimski večer.

Piha, piha mrzel veter
črez sneženo plan;
lahno, skrivoma na zemljo
pada mrak teman.

In zagrinja v temno krilo
gričev beli pas.
In zagrinja mi v daljavi
v temo rojstno vas.

Moje želje in spomini
pa domov hite . . .
Tudi v noči k dragim mojim
cest ne izgube . . .

F. Žužek:

Štiri ptičke . . .

Štiri ptičke, pisane siničke,
so na okno priletele,
nazobale se pšeničke
in veselo so zapele
v jasni zimski dan:

„O, naj Bog vas mnogo let ohrani,
ki ste dobrega srca,
naj vas vseh nesreč obrani,
blagoslov vam dá!“

Jožef Vandot:

V zagorskem miru.

1.

Noč je še spala nad širnim svetom, ko sta odšla gozdar in njegov sin Tilen od doma. Šla sta po temni ulici, in njuni črevlji so škripali po debelem gramozu, ker je bila vsa pot nagosto posuta. Na levi in desni so stale nizke vaške hiše in so spale še v globokem spanju. Nič se ni ganilo širom okrog. Niti petelini, niti psi. Spalo je že vse. Samo zvezde so trepetale na nebu; bile so jasne in velike in so se tresle, kakor bi jim bilo mraz. A odnekod je zavel hladen vetrec. Zapihal je skozi noč, in po vrtovih je pričelo drevje šumeti in šepetati. Razločno se je slišalo, kako se usiplje z mokrih vej težka rosa in žubori pritajeno. In kar naenkrat je vzfrfotalo pri sosedovih nekaj sredi temè, in še tisti trenutek je zapel tam prvi petelin: »Kikiriki! Vzdrami se, jutro ti!« — Od vseh strani se je pričelo potem oglašati petelinje petje. Prebudila se je vas. A dneva še ni bilo, ampak so še vedno gorele na nebu zvezde. A tudi zvezde so začele bledeti, ker jih je postalo strah jutra, ki je že vstajalo nekje onstran gorá.

Gozdar in njegov sin Tilen sta bila takrat že onkraj vasi. Šla sta po kolovozni poti, ki se je vila po širnem travniku onkraj belega proda. Oči so se jima že privadile teme, da sta videla vse okrog sebe in se nista spotaknila niti enkrat ob kamenje, ki je ležalo po slabi poti. Molčé sta stopala. Enakomerno so škripali njuni nakovani črevlji. Onostran travnika sta pa zavila po stezi v hrib. Tla niso bila več kamenita, ampak travnata, mokra. Tuintam je pobožala Tilna dolga veja po licu, in podolž se mu je pocedila mrzla rosa. Tilen se je obrisal z rokavom. A ni se jezil, ampak se je le nasmehnil.

Tedaj pa se je oglasil gozdar. — »Ti, Tilen,« je rekel in se je ustavil za trenutek. »Zdaj boš pa že moral malo paziti. Steza je ozka in pelje nad prepadom. Saj veš, »Skok« mu pravijo... Kar lepo stopaj za mano pa pazi, pazi!«

Tilna se je spet dotaknila veja, in mrzla rosa se mu je pocedila za vrat. — »Brr,« se je otresel in se je zasmejal. »Oče, ta preklicana rosa, da mi ne dá miru! Kar za srajco mi sili...«

Gozdar se je okrenil. — »Tilen, kar pusti roso, naj ti gre za vrat! Saj ti ne bo škodila. Kar lepo zavihaj ovratnik, pa te ne bo nadlegovala več.«

Tilen si je res zavihal ovratnik. In nato sta šla počasi in previdno po mokri stezi naprej. Spet sta molčala en čas. Tilen je začutil pod nogami gladko skalo, še preden je zaklical oče: »Pazi zdaj, Tilen!« — Previdno in počasi sta se plazila naprej. Tod ni mogel Tilen razločiti ničesar. Videl je pred sabo samo nekaj črnega, groznega, ki se je dvigalo pred njim. Iz globočine pa je prihajalo čudno, zamolklo bobnenje. Tuintam se je potresla skala, in nekaj mrzlega je zavelo iz globočine. Tilna je pričel stre-

sati mraz. — »Oče!« je rekel in šklepetnil z zobmi. »Tu pa ni prijetno. Kar strah me je...«

Gozdar se je ustavil in je prijel fanta za roko. — »Ne boj se!« je rekel mirno. »Saj ni nobene nevarnosti. Samo na stopinje moraš paziti. Glej, ena, dve, tri... Na, pa sva že mimo nevarnega mesta. Zdaj bova pa lepo in varno hodila vso pot.«

Tilen je začutil spet mehko zemljo pod nogami. Steza je zavila navzdol med nizkim ruševjem. Tilen je spoznal v medli svetlobi široki prod, ki se je širil tam doli pod hribom. Slišal je šumenje vode, ki je tekla doli sredi proda. Oddahnil se je. Nič več ga ni zeblo, pa tudi noge se mu niso več tresle. Naglo je stopal za očetom in je zastavljal svojo dolgo, nakovano palico v mehko zemljo. Prišla sta do proda in do šumeče vode in sta obstala tam. — »Tu je brv,« je omenil oče. »Ozka je in se upogiba. Pazi, Tilen, da ne omahneš! Če se bojiš, te pa ponese preko brvi.«

»Ne bojim se nič, oče, prav nič se ne bojim,« je odvrnil Tilen in je bil skoro užaljen. »Saj ne grem prvič preko take brvi... Kar pogledjte me!« — In Tilen je stisnil svojo dolgo palico pod pazduho in je stekel preko brvi. »Hej, ali vidite?« je rekel onstran vode. »Pa se mi ni zgodilo prav nič. Kaj bi se bal?«

Gozdar je stopil za njim in nato sta šla naprej. Skozi majhen gozdič sta šla, skozi nizko rušje. Naenkrat pa začuti Tilen močan, prijeten vonj, ki se širi hipoma vsepovsod. Začuje se srebrno žuborenje vrelcev, ki se cezijo nekje nedaleč pred njim. Tilen se ustavi in vpraša ves začuden: »Kaj pa je to, oče? Tako lepo diši vseokrog in žubori... Kaj pa pomeni to, oče?«

»Prišla sva na senožet,« odgovori gozdar. »Na senožeti raste vse polno dehtečih cvetic. Zato se pa razprostira tako prijeten vonj vsepovsod. In vrelci žuboré. Cezijo se iz zemlje in se pretakajo po senožeti. Lepo jih je slišati, ker je vse drugo tako tiho in ker še vse drugo spi. Glej, kakor bi spuščal cekin na cekin, tako žuboré vrelci. Slišiš, Tilen?«

»Dobro!« odgovori Tilen in se čudi. Dasi ne vidi zaradi teme nič drugega kakor rosno travo dva koraka okrog sebe, se mu vendar zdi, da mora biti širna senožet krasna v solnčnem svitu. — »Škoda, da ni že dan,« izpregovori. »Že dolgo nisem videl planinske senožeti. Skoro sem pozabil, kakšna je, ko vse cvete po nji. Škoda, da ni že dan.«

»Kmalu bo dan,« ga potolaži oče. »Boš videl, kako hitro bo tukaj vse svetlo okrog tebe. Čutil se boš...«

Tilen se ozre v nebo. Zvezde so že pobledele in so ginile druga za drugo. Le na zapadu so še svetile jasno in so gledale na črni svet pod sabo. Nebo je postajalo vednobolj sivo; le tam na vzhodu se je svetilo in je postajalo belo kot mleko. Gozdar in Tilen sta šla naglo preko mokre senožeti. Potem sta molčala spet. Daleč pred njima se je dvigalo nekaj visokega, nedoločnega, podobno velikanskemu zastoru, ki sega od zemlje pa do samega neba. Tilen gleda v tisto nerazločno; v nebo gleda in se čudi.

»Oče, pogledajte no!« izpregovori. »Nebo se je pooblačilo kar naenkrat. Škoda, pa ne bo solnca, Nemara bo še celo deževalo...«

Gozdar se posmeje in odgovori: »Motiš se, Tilen. Niti enega oblaka ni na nebu. Prva dnevna svetloba je šinila na svet. Siva je, in zato se ti zdi tako temno. Počakaj še nekaj trenutkov, pa boš videl, kako je nebo jasno in čisto... Glej, tu pred nama se že dvigajo gore. Skoro jih že razločiš v prvi svetlobi.«

Tilen gleda okrog sebe. Naglo se dela dan. Vsak trenutek postaja svetlejši. Tilen že razločuje vse okrog sebe. Vidi pisano cvetje, ki se sklanja pod težo hladne rose po širni senožeti. Vidi gozd, ki se dviga pred njim, in vidi visoke gore ondi koncem ozke dolinice. Skalovje je še mračno, a vendar že razločuje beli sneg, ki se svetlika med tistim skalovjem. Nebo postaja vedno svetlejši in jasnejši. Mrzel veter prične pihati od gorá, in gozd zašumi in prične stresati mokro roso raz zelene veje.

Gozdar in Tilen gresta skozi gozd. Postalo je že tako svetlo, da si moreta gledati drug drugemu v obraz. Nedaleč na smreki nekje že čeblija prva sinica. Prileti prav dol do pota in se vsede na grm... »Ko stopiva iz gozda, bo pa ravno vzšlo solnce,« dé gozdar. »Obrneva se v hrib in čez tri ure sva na planini.«

Gozdar se ozre sinu v blede, upadli obraz, ki je bil v medli jutranji svetlobi še bledejši. Zasmili se mu slabotni sinček. Globoko v srce se mu zasmili, da stisne ustnice. Roko mu položi na rame in mu dé s skoro pretrganim glasom: »Pa boš — lahko zmagal — to strmino, Tilen?... Pa saj ni hudega, ni hudega... Na planini ti bo dobro, Tilen. Samo pogum in ne ustraši se!«

Deček se nasmehne in prime očeta za roko. — »Ne bojte se zame, oče!« reče. »Kaj tisto malo bolezni, ki sem jo prinesel iz mesta! To ni nič. V mestu me je dregalo bolj po prsih. A te dni, odkar sem doma, me je dregnilo samo trikrat. Oh, veselo bo na planini, veselo! Pa bom spet zdrav in bom vriskal pa skakal. Le brez skrbi bodite, oče, le brez skrbi!«

»Bog daj, da bi bilo res!« poudari gozdar in se pogladi zamišljen po črni bradi. Dospela sta s sinkom na obronek gozda in sta se ustavila na širnem pašniku, ki je segal od belega proda visoko gor do črnega gozda. Tilen je kar sklenil roke, ko se je ozrl okrog sebe po brezkončnem zagorskem svetu. Oči so se mu čudile in so se mu svetile. Videl je vsepovsod bele gore; na levi, na desni in pred njim so se dvigali orjaški snežniki. Dvigal se je sklad na skladu, navpično, strmo, da se je človek nehoté zgrozil. Zdanilo se je bilo že popolnoma. Razločno se je videla vsaka bela stena, razločno divji prepadi pod gladkimi stenami. Svetil se je na ozkih planoticah sneg, in tuintam se je plazila ob skalovju meglica. Naglo se je vzpenjala više, više in je kar naenkrat izginila med čistim vzduhom... Vsemu temu se je čudil Tilen. A najbolj se je čudil vrhovom nebotičnih snežnikov. Bili so vsi rdeči in so trepetali, kakor da so živi.

»Poglejte, oče! Gore se premikajo,« zakliče ves začuden. »Poglejte tam tiste vrhove!«

Gozdar se nasmehne. — »Ne premikajo se vrhovi,« reče. »Samo jutranje solnce jih je obililo s svojimi živimi žarki. In žarki trepečejo, pa se ti zdi, da se pregibljejo gore. To je žarenje snežnikov. To žarenje je znano po vsem svetu. Nič lepšega ne najdeš na svetu. Škoda, da traja samo kratek čas.«

Tilen se je še vedno čudil. Nepremično je strmел na goreče vrhove snežnikov. Nikdar v svojem dvanajstletnem življenju še ni videl kaj takega. Zdelo se mu je, da je prišel v kraljestvo bajke, kjer pojejo zlate vile in se igrajo srebrni palčki. Oj, je bilo to čudno — tako čudno, a vendar nepopisljivo krasno... A glej, kar naenkrat izgine živi ogenj z visokih vrhov. Skale pobledé in se umirijo. Pa strmé nemo v tiho dolinico. Samo solnce jih še obseva; a ti žarki so blede in ne trepetajo.

Tilen se vzdrami iz svojega začudenja. Pomane si oči in zmigne z glavo. — »Na, pa ne vidim nič več,« reče. »Škoda, da je minilo vse tako hitro. Skoro sem mislil, da so napravili tam gori palčki razsvetljava. Veste, oče, zato bi jo napravili, ker prihajam jaz danes na planino.«

Tilen se zasmeje veselo. Gozdar se pa namuzne, in radost se mu razlije preko bradatega lica, ko sliši, da se smeje njegov bolehní in slabotni sinček. — »Bo, bo,« dé samprisebi. »Popravil se bo na planini in bo ozdravel. Kamen se mi odvali od srca, težak kamen.« — Tako je mislil gozdar samprisebi. Na glas pa reče: »Seveda bi te palčki počastili, ako bi te poznali. Pa nimajo časa, Tilen. Palčki delajo samo ponoči, a podnevi spé kakor polhi. Le kliči jih, če jih hočeš! Prej boš hrípav, a palčka vendar ne prikličeš iz dupline. Palček spi, kakor polh spi, pa se ne zmeni za ves svet.«

Gozdar si popravi nahrbtnik in zamahne s svojo dolgo, gorsko palico. S Tilnom gresta navkreber po strmem pašniku. Sveže jutro diha vseokrog; tiho je in mirno, a vendar polno radosti. To radost čuti tudi Tilen v svojem mladem srcu. Čvrsto stopa kraj očeta po strmini in ne čuti niti najmanjše utrujenosti. Krepko zasaja palico v mehka tla in žvižga polglasno. Še preden si je mislil, prehodita pašnik in stopita v rosní gozd. Pot se vzpenja pod visokimi, z belimi lišaji pokritimi smrekami in mecesni. Tuintam jo preseka skalovit jarek, po katerem žubori pohlevna vodica. Lahko jo preskočita in gresta dalje po gozdu, više, vedno više... Vseokrog pa vlada globoka tišina. Le tuintam se stresa smreka kraj pota; šumi, in z njenih vej se vsipa gosta rosa in kapa na zemljo.

A hipoma se razlegne skozi jutro vesel in glasen vrisk. Oglasi se že dol z višine pesem, lepa in radostna. Zveni prijetno po zagorski tišini. Gozdar in Tilen se ustavita, pa poslušata.

»Pastirček na góre gre,
poje gredé,
vriska na grlo vse —
holadijé...«

»Gotovo poje pastir,« meni Tilen. »Kliče čredo in vriska. Pa poje, ker je vesel.«

»To ne bo pastir,« odvrne gozdar. »Nekdo drugi gre pred nama na planino. Po glasu bi ga skoro poznal. Če ni to Klemenov Pavelč? Rekel bi skoro, da je Pavelč... Saj ga poznaš? Saj se ga spominjaš? Tvojih let je. Rad prepeva in je vesel kakor postrv v Rojici. Nemara sta še celo v šolo hodila skupaj.«

»Klemenov Pavelč?« odgovori Tilen in se zamisli za trenutek. »Seveda ga poznam in se ga spominjam. V šoli je znal najlepše prepevati. Vsi smo ga zavidali, ker je imel tako čist glas. Dobro ga poznam... Vi pravite, da on prepeva tam gori? Veste, zakličem mu, naj naju počaka. Pa pojdemo skupaj.«

Tilen je zavriskal. Toda takoj se ga je polotil kašelj. Pa še enkrat je zavriskal in je zaklical na ves glas: »Hoho, Pavelč! Počakaj, gremo skupaj...«

»Ho-ho, že čakam,« je odvrnil mladi, sveži glas z višine in je utihnil potem za trenutek. Toda že v naslednjem hipu je pričel spet prepevati, da je zvenelo daleč naokrog:

»Pastirčku so zvezdice
ljube sestré,
bratci škrjančki so —
holadijé...«

Naglo sta šla gozdar in Tilen navkreber. Vedno razločnejše je postajalo petje. Bilo je že prav blizu — in kar naenkrat sta zagledala kraj pota mladega fanta, ki se je dvignil s štora, koder je bil sedel. Deček je bil močan in čvrste postave. Obleden je bil v kratke, irhaste hlače in v pisano srajco. Jopič je bil zataknil za naramnice težkega nahrbtnika, ki si ga je ravno oprtil. Noge so mu pa tičale v težkih, z debelimi žebli nakovanih čevljih. Težak je moral biti njegov nahrbtnik. Kajti ni bil samo do vrha natlačen, ampak nanj je bila navezana poleg sivega jopiča še tudi težka sekira in velik cepin. A krepkega dečka ni to nič težilo. Zavrtel je svoj klobuček in je voščil novodošlecema na ves glas: »Dobro jutro, gospod gozdar! Ali greste tudi vi na planino? Pa brez puške, gospod gozdar?«

»Glej ga no,« se je zavzel gozdar prijazno. »Kam pa ti navsezgodaj in s to ropotijo na hrbtu? Čemu ti pa bo sekira in cepin? Ali misliš sekati skale?«

Pavelč se je zasmel na ves glas in je odgovoril prostodušno: »Kaj hočem? Včeraj smo izvršili zadnje delo ondi v gozdu za Tamarjem. Drvarji so odšli na vas, pa so se udinjali pri kmetih za kosce. Jaz sem pa pobral svojo ropotijo in sem se napotil na planino. Pri očetu bom pasel in mu bom pomagal, dokler ne pride deževno vreme. Samo da enkrat naraste Pišenca, pa pridemo spet vsi drvarji v gozd za Tamarjem, pa splavimo tisti nasekani les v dolino. Pa Bog ve, kdaj pride dež?«

»O, naveličal se boš na planini pri ovcah!« dé gozdar.

»Ali mislite?« odgovori Pavelč in prične gledati Tilna. Toda kar

naenkrat tleskne z rokami in stopi k dečku. Prime ga krepko za roko in jo stisne. — »Glej, glej,« se začudi. »Skoro bi te ne bil spoznal... Bog te sprimi, Tilen. Pa si prišel vendar enkrat domov iz mesta? Že dolgo te nisem videl. Tri leta bo nemara že.«

Tilen je bil nekoliko v zadregi. Ni vedel, kako bi občeval z nekdanjim tovarišem. Zato se je samo nasmehnil, pa ni rekel nič. A Pavelč ni čakal njegovega odgovora, ampak je nadaljeval: »Pa saj mi ne boš zameril, da govorim s tabo kar tako. Veliko si se gotovo naučil v mestnih šolah in zdaj moraš biti že učen. Pa se ti bo zdel Pavelč pri-smojen in neumen. Pavelč, ki je leto in dan v šoli samo pri drvarjih doli v divjini. Pa ne zameri, Tilen, če zinem kakšno nerodno in neumno. Saj ne mislim hudo. Taki smo drvarji...«

»Kaj bi tehtal besede!« reče vmes gozdar. »Tovariša sta si bila nekoč, ko sta trgala v šoli hlače. In čemu bi si ne bila tudi zdaj tovariša? Ali sta se kaj izpremenila? Kaj bo učenost! Srce ostane srce, pa naj je kdo pastir ali graščak... Mislim, da si bodeta dobra prijatelja na planini. Vedi, Pavelč, — povedati ti moram —, Tilen ostane vse poletje na planini pri tvojem očetu.«

Pavelč obstane sredi pota, pa tleskne še enkrat z rokami. — »Ali res?« vpraša začuden in vesel. »O, če je pa to res, to bo veselo na planini! Pa lepo bo, kot ni nikjer lepo. Samo, če je res? Če se ne norčujete z mano, gospod gozdar?«

»I no!« dé gozdar, in tudi Tilen prikima z glavo. Pavelč se zasuče na peti, pa prične prepevati svojo pesem. A nenadoma umolkne in se zasmije. — »O, kako sem neumen!« reče in se udari s pestjo po čelu. »Derem se, pa niti ne pomislim, da gre z mano gospod gozdar. No, to si lahko misliš, Tilen, lepe reči o meni! No, saj pravim — nikari mi ne zameri, Tilen! Saj veš, da sem pri drvarjih. A drvarji ne znajo drugega nego molčati ves dan, ob nedeljah pa prepevati... Zato mi ne zameri, Tilen!«

»Mar še zapoj!« odvrne Tilen in gleda močnega Pavelča, ki gre tako z lahkoto po strmini in ga prav nič ne teži debeli nahrbtnik. »Kaj naj ti zamerim? Saj nisi rekel prav nič hudega. Pametno govoriš, Pavelč!«

Pa pomolče en čas vsi trije in gredo enakomerno po strmi poti. Gozd se je redčil vedno bolj. Pričelo se je nizko, grbavo rušje, in pokvečeni borovci so stali klavrno sredi rušja. Pot je zavila navpično v hrib, in kar naenkrat je vstala pred očmi planotica, porasla z nizkim grmičjem rdečega ravšja. Prijeten, blagodejen vonj se je razlival kroginkrog. Zada pa so se že dvigali mogočni, skalnati skladovi razdrtih snežnikov in so kazali svojo grozno, divjo krasoto. Na levi, onkraj globokega jarka so strmele gole pečine, polne črnih žlebov, tam se je svetil sneg. Dvigale so se pečine strmo in so se izgubljale v modrem vzduhu, tako da se niso videli niti vrhovi. A na desni strani so se videli razločno s snegom pokriti vrhunci belih gorâ. Kakor neskončne piramide so kipeli proti nebu in so se igrali z belimi oblaki.

»Juhuhu!« je zavriskal Pavelč in je zamahnil s klobučkom. »Poglej to visoko goro! Tilen, to je Mojstrovka. Tam pa leži planina. In tam bova vriskala in prepevala. Juhuhu!«

»Juhuhu!« je zavriskal tudi Tilen, a ne tako glasno in čisto kakor Pavelč. A vendar je odmeval tudi njegov glas od strmih pečin. Pavelč je stekel preko planotice. Tilen se je spustil za njim in je vriskal na ves glas. Sredi planotice ga je dohitel. Kar za roko ga je prijel in se je zasmeljal v svoji srčni radosti. — »Pavelč,« je rekel, »če hočeš, pa bodiva prijatelja? Zelo všeč si mi, in imam te rad, pa sam ne vem, zakaj!«

Pavelč ga je pogledal. Takih mestnih manir ni bil vajen. Kar nenadoma je pa ovil krog Tilnovega vratu roko in je dejal: »Zakaj pa ne? Tudi ti si meni všeč. I, pa bodiva prijatelja.« — In Pavelč ni vedel več povedati. Spet je prišel lepo in veselo pesem. Pa tudi Tilen je malo pritisknil. In prepevala sta, da je oživila planina.

Gozdar se je ustavil na planotici. Z roko je šinil preko bradatega lica. Gledal je za dečkoma. Opazil je velik razloček med krepkim, zdravim drvarčkom in slabotnim, bolehnim svojim Tilnom. Glej, kako čvrsto stopa Pavelč vkljub težkemu bremenu! Oj, to je močan in poln življenja! — A kako slaboten je Tilen, kako slaboten! — Sedaj šele vidi gozdar, da je Tilen res malo bolan. Saj pred leti ni bil tak. Pred leti, ko je odšel v mesto v šole. Krepak je bil in živ, kakor je zdaj Pavelč. A čez tri leta je prišel domov, suh in slaboten. Vzrastel je pač, a vkljub mladosti se je držal sključeno in je kašljal tupatam...

Gozdarju je stopil mrzel znoj na čelo. Še enkrat se je obrisal z rokavom po licu in je gledal spet za dečkoma. Kako veselo stopata po strmini in prepevata! Radujeta se božjega jutra sredi tihega zagorskega sveta. Njune oči se smejejo v radosti. Saj ne poznata skrbi in bolesi. Življenje živita, življenje drobnih ptic, ki jim ni mar nobena skrb... Pa da bi legel Tilen nekega dne v grob? — Oh, nikar — Bog je velik in dobrotljiv. Sredi čudovitega zagorskega sveta bo znabiti storil čudež. Tilen bo ozdravel in bo močan in bo prepeval kakor drvarček, ki ga drži okrog vrata.

Gozdar se je razveselil te misli. Še enkrat se je ozrl tja, kjer sta izginila dečka sredi rušja. Čulo se je samo njuno petje. In gozdar se je nasmehnil. Bil je prepričan, da se zgodi tisto veliko čudo sredi zagorskega sveta. Ozdravel bo Tilen. Zelena planina ga bo ozdravila, in bele gore ga bodo okrepile. Vriskal bo po belih gorah in se bo veselil mladega življenja, kakor se veseli droben ptiček sredi širnega gozda.

Gozdar je stopil za dečkoma. Bil je zadovoljen, da bi bil sam zavriskal, ko je poslušal radostno petje, ki se je razlegalo z zelene višine...

(Nadaljevanje.)

J. E. Bogomil:

Nekaj spominov.

Obiskal sem nekoč bolehnega gospoda Mihaela Bulovca, velikega prijatelja slovenske mladine. Iz njegove sobe sem tedaj zaslišal tuj, neznan mi glas. In vmes prijazno smejanje gospoda Bulovca. V veži sem poprašal sestro gospoda Bulovca, kako je kaj z gospodovim zdravjem.

»O, danes je pa prav vesel. Obisk ima.«

»Bom znabiti jaz kaj ta obisk motil? Bom pa rajši pozneje prišel.«

»O le kar vstopite; prav nič ne boste motili.«

»Če res ne bom.«

»Prav nič! Gospod kanonik Kržič so pri njem; saj vem, da jih poznate.«

Poznal sem gospoda in vendar ga nisem poznal. Čudno — kaj? Pa vam takoj razvozljam to uganke.

Ko sem hodil doma v ljudsko šolo, tedaj sem dobil prvo knjigo iz šolske knjižnice »Zgledi boğoljubnih otrok«, spisal Anton Kržič. Še danes se spominjam, kako sem bil ponosen, ko sem bral v tisti knjižici življenjepis neke Jerice Jugovic, ki je bila doma nekje blizu mojega rojstnega kraja. Kržičevega »Angelčka« sem dobil pa parkrat od matere v dar, ko sem prinesel domov dobro izpričevalo. V poznejših letih sem pa s posebnim veseljem prebiral Kržičevo knjigo »Osmero blagrov«, ki jo je izdala družba sv. Mohorja.

Nekaj let kesneje sem vstopil pri gospodu profesorju Kržiču v službo. Pomagal sem gojiti njegov »Vrtec« in njegovemu »Angelčku« sem povedal to in ono iz življenja naših malih. »Angelček« je pa potem to povedal naprej pridnim otrokom širom naše domovine. Služil sem gospodu tako že precej let, a poznal sem ga vendarle samo iz knjig, osebno se pa še nisva videla.

Danes naj torej prvič stopim predenj. Ali bi, ali ne bi? Malo boječe sem potrkal in še bolj boječe vstopil, kakor sluga pred svojega gospodarja, kakor učenec pred učitelja.

Podala sva si roki in povedala drug drugemu, kdo sva.

»Ravnoprav, da pridete,« mi reče gospod kanonik, »saj sem vas že tako mislil obiskati. Sedaj ste mi pa sami padli v roke. Ravnoprav, ravnoprav.«

Oba sva se potem lotila gospoda Bulovca. Z neprisiljeno šaljivostjo in z mladeniško živahnostjo ga je obdelaval gospod kanonik. Gospod Bulovec ga je pa poslušal z vidno zadovoljnostjo. Malo je manjkalo, da ni bil popolnoma zdrav, tako ga je pokrepčal ta obisk.

»Vas moram pa malo pokregati,« dé potem gospod kanonik meni. Vedel sem takoj, zakaj. Skoro bi se bil ustrašil teh besedi, ali okrog kanonikovih usten je zaplaval takoj dobrohoten nasmeh. Prepodil mi je ves strah. Saj veste, da ni dobro kregan biti. Gospodje uredniki si pa laste že od nekdaj pravico, da smejo svoje pomočnike ali sotrudnike pohvaliti, če to zaslužijo, pa tudi pokregati, če jim prav ne delajo.

»Včasih ste mi že kaj napisali za naše male. Ali se še spominjate? Sedaj ste se pa malo polenili. Nič več ne dobim od vas. To mi ni všeč.«

Ta grda lenoba! Začel sem jo opravičevati.

»Saj imate, gospod urednik, gotovo dovolj gradiva in moje slabe krame ne pogrešate tako zelo.«

»O, tudi uredniki nimamo vedno dobre letine. Le potrudite se, pa pero v roko, pa napišite zopet kaj za naša lista. Jaz in mladina vam bomo hvaležni.«

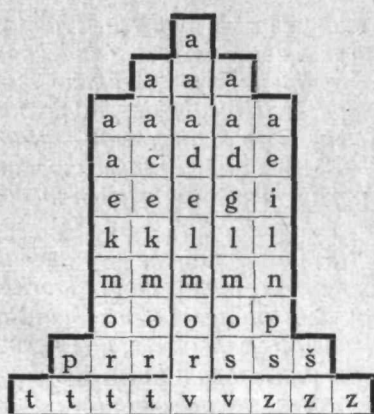
In začel mi je gospod prigovarjati in toliko časa mi je prigovarjal, da sem obljubil poboljšanje.

Veliko sva potem še govorila. Razvnel se je, dobri mož, pa govoril je, in vsaka njegova beseda je bila žar ljubezni do mladine. Zares pravi oče, ki skrbi za mladine časno in večno srečo, ki ji reže obilico duhovnega kruha, ki ji pa ne pozabi, deliti ji v »Ljudski kuhinji« vsakdanjega kruha in kar še spada poleg. Sam dober in skrben vzgojitelj slovenske mladine, skrbi pa tudi za nadaljnje dobre vzgojitelje v »Pripravniskem domu«!

Kaj pa ti, slovenska mladina? Ali boš povračevala njegovo ljubezen do tebe s hvaležnostjo? Ohrani njegovo ime vedno v blagem spominu!

J. E. B.

Obelisk.

Sestavite iz teh črk sledeče.

1. soglasnik, 2. sladčica, 3. kraj, kjer je veliko hiš, 4. dragocena kovina, 5. moško krstno ime, 6. žensko krstno ime, 7. veselje vojakov, 8. žalost vojakov, 9. beró radi pridni otroci. V srednji vrsti dobite ime priljubljenega vladarja, zadnja vrsta pa pove, čigav je ta vladar.

Drobiž.

Primere za hitrost. Pešec prehodi v eni sekundi 1 meter pota; konj, kora-koma idoč, v sekundi 1-2 metra; človek,

prav hitro korakajoč, prehodi v eni sekundi 2 metra pota; a konj v diru 3 in pol metra. Parobrod na morju prevozi v sekundi 10 metrov, drsalec na ledu 12 metrov. Tovorni vlak prevozi v sekundi 12 metrov, poštni vlak pa 18 metrov; golob listonoša preleti v sekundi 18 metrov. Kolesar pri dirki prevozi v sekundi 20 metrov, a brzovlak prevozi 26 metrov; lastavica preleti v sekundi 45 metrov, zvok ali glas 330 metrov, krogla iz puške 430 metrov, topova krogla 450 metrov, svetloba 300.000 metrov, a elektrika preleti v eni sekundi celo 400.000 metrov.

»Straža«.

Najstarejše drevo na svetu ima baje Mehika. To najstarejše drevo je cipresa. Mestece Santa Morta de Tulla, kjer raste, je na to drevo jako ponosno. Najprvi je pisal o tem drevesu Aleksander pl. Humboldt, ki ga je videl leta 1803. Pravi, da je merilo v premeru 36 metrov, o visokosti pa ne govori nič. Koliko je ta orjaška cipresa v resnici stara, je težko dognati. Trdi se pa, da 4000 do 6000 let. Ta visoka starost pa se cipresi nič kaj ne pozna. Da bi v rasti pešala, ni videti na njej. Tablico, ki jo

je Humboldt pritrdil na deblo 3 in pol metra od tal, so našli čez 100 let, t. j. leta 1913. zaraslo s cipresino skorjo. Morda je ta cipresa ono drevo, o kateri govori Ferd. Cortez v svojih spominih, da je namreč nekoč pod njo počival s svojo armado. Vsekako je bila Cortezova armada le peščica ljudi.

»Straža«.

Kratkočasnice.

Postrežček svojemu tovarišu: »Neznosno so zdaj slabi časi, prijatelj! Včeraj sem mislil menjati dvajset kron; pa misliš, da sem jih imel?«

»Gospod profesor, meni se zdi, da sem vas že nekoč nekje videl.« —

Profesor: »Je že mogoče; saj grem včasih tudi tja.«

»Mama, danes so me pa naš učitelj pohvalili.« — Matí: »No, kaj pa so rekli?« — Učenec: »So rekli: Ti si pa res dober domoljub. Prvič, ne porabiš čisto nič mila; drugič, bi pa na tvojem vratu lahko repa rastla.«

»Tonček, Tonček, to pa ni lepo! Spet imaš nezadostno v pravopisju. Tako si zdaj menda zadnji v šoli, pa si tega še veseli!« — Tonček: »Veš, papa, pa sem zdaj čisto zraven peči.«

»Pepček, zakaj pa jokaš?« — Pepček: »Mlek'ce se mi je prevrnilo!« — Elica: »Nič ne jokaj; saj ga je v hlevu še ena polna krava.«

Vabilo na naročbo.

„Vrtec“ in „Angelček“ imata novo uredništvo in upravnništvo. Na našo žalost se je moral preč. gospod kanonik Kržič vsled starosti in bolehnosti odreči urejevanju. V naših listih naj mu bo podan le prav skromen izraz velike hvaležnosti. „Vrtec“ bo priobčil podrobnejši življenjepis gospoda kanonika. Trajnejši spomenik bo ohranjen našemu najmarljivejšemu mladiljubu v knjigi slovenske književnosti, najlepši pa v hvaležnem spominu naše mladine. Želimo velezaslužnemu gospodu kanoniku prav prijeten in dolg večer življenja.

„Vrtcu“ se je — kolikor je v sedanjih razmerah mogoče — nekoliko izpremenila in prenovila zunanja oblika. Upamo, da bomo mogli storiti v tem oziru sčasoma še več. „Angelček“ pa tudi dobi polagoma novo oblekco. V sedanjih hudih časih moramo pač marsikod ostati le pri željah. Priporočamo pa oba lista najiskreneje vsem dosedanjim naročnikom in sotrudnikom: Ostanite nam zvesti in pridobite nam še kaj novih pospeševateljev! Delo za mladino in z mladino je najplemenitejše in najhvaležnejše.

Radi visoke tiskarske draginje se je cena listoma nekoliko povišala. „Vrtec“ s priložo „Angelček“ stane odslej celoletno 7 kron; „Angelček“ posebej pa celoletno 1 K 50 v.

Vsi dopisi, namenjeni uredništvu, naj se pošiljajo z naslovom: Uredništvo „Vrtec“, Rova, p. Radomlje. Naročnina in reklamacije pa na naslov: Upraviništvo „Vrtec“ v Ljubljani, Sv. Petra cesta 80. — Letna naročnina naj se blagovoli vnaprej plačati, in kmalu poravnati, kjer je še kaj zaostalega. V olajšavo pošiljatve prilagamo položnice.

Za upravnništvo:

dr. Jožef Demšar,
c. kr. profesor.

Za uredništvo:

Jožef Volc,
župnik.